Lucian IONICĂ
TOTUL ESTE POSIBIL

Îşi zări pentru o secundă chipul luminat de razele soarelui reflectate în luciul geamului. Surprins, închise ochii. De cînd nu mai intrase într un bar, aşa, ca altădată, cu băieţii ? De cînd s a căsătorit. Renunţase la viaţa aceea pe neştiute, fără vreun regret. S a trezit deodată om la casa lui, tată a doi copii. Mai fusese cu prietenii şi după căsătorie prin localurile din centru sau pe la cîte un birt din marginea oraşului, după cum se nimerea, dar nu mai era ca înainte şi nu se mai mîndrea cu aceste escapade.

Acum, însă, se simţea ca altădată ; intrase cu aceeaşi dorinţă de a întîlni pe cineva, pe oricine, numai să aibă cu cine sta de vorbă.

Orbit încă de lumina puternică de afară, se îndreptă cu mers nesigur spre bar şi ceru un coniac mare. Sorbi puţin din el, nerăbdător, apoi se întoarse şi cercetă mesele, nu văzu nici un cunoscut. Dădu pe gît restul din pahar ; mai ceru un rînd. Căută o masă liberă şi se aşeză, în staţie, cînd coborâse din tramvai, atent să nu alunece pe zăpada bătătorită, nu se gîndea că va veni aici. Nu şi făcuse un program anume pentru după amiaza aceea ; ar fi avut toate motivele să creadă că ea se va desfăşura asemeni celorlalte treburile casei, copiii, televizorul. Ideea îi venise pe neaşteptate, chiar în dreptul localului ; se hotărîse brusc, cedînd parcă insistenţelor cuiva. Un singur pas fusese necesar, pasul ce l abătuse din drumul obişnuit, pen tuu, a l face să se simtă alt om, eliberat de tot ceea ce îl apăsa. Se va putea gîndi la situaţia sa cu detaşarea unui s.trăin oarecare, îi veniseră în minte cuvintele repetate de nenumărate ori de soţie : „De ce te vîri în treaba asta, de ce tocmai tu, nu puteai lăsa pe altcineva ? Cine a mai auzit de o asemenea poveste, dacă mă întreabă lumea cu ce te ocupi, eu ce am să spun ? Vrei să rîdă toţi de noi ?" „Nu, de renunţat nu se poate, s ar supăra şi cine ştie ce ar mai ieşi din asta ; să mai aşteptăm puţin, vom găsi noi o cale." Tare ar fi vrut sâ i spună „nu înţelegi nimic, habar n ai ce se întîmplă, vorbeşti numai ca să te afli în treabă", dar nu avea nici un rost ; se abţinea de fiecare dată.

Era încă întuneric şi fulgii puteau fi văzuţi doar în jurul lămpilor cu neon, semănînd cu zborul agitat al insectelor în nopţile de vară. Funcţionarii soseau pe rînd Cineva pornise un tranzistor şi o muzică veselă, interpretată la acordeon, umplu încăperea. Femeile îşi schimbau cizmele incomode cu pantofi uşori, de interior, îngrijitoarea termina de şters praful de pe ultimele birouri. Într-un colţ se înfiripase o discuţie despre filmul transmis cu o seară înainte la TV, cineva nu l văzuse şi dorea să ştie despre ce fusese vorba, pierduse ceva bun sau nu ? O fata trecu ducînd un ibric plin cu apă şi cîteva cești, aşezate una peste alta, încă ude.

Unul din colegii lui Teo Gil se apropie de el, îi puse mîna pe umăr pentru a l face atent şi i spuse :

Bună, Teo, te cheamă şeful pînă la el.

Am să mă duc, mulţumesc.

Teo Gil se ridică, îşi dezbrăcă sacoul pe care îl purta numai la serviciu şi îşi luă haina de oraş, apoi ieşi fără grabă, căutînd să cîştige timp, „dacă mă cheamă aşa de dimineaţă, la prima oră, înseamnă că e ceva important, dar ce ?"

În faţa uşii masive, capitonate, îşi verifică nodul cravatei, duse mîna pe deasupra părului pentru a pune în ordine vreun fir răzleţ. Făcîndu şi curaj, bătu în plăcuţa metalică în care era fixată clanţa, singurul loc unde ar fi putut, cît de cît, face zgomot, în clipa următoare va deschide uşa şi imediat va trebui să şi dea seama care este atmosfera, în ce ape se scaldă şeful, dacă e singur sau dacă se mai află cineva în birou – nu trebuia să se lase luat prin surprindere.

Întredeschise uşa şi întrebă :

Se poate ?

Poftiţi, răspunse şeful de serviciu, pe un ton neutru. Nu era nici supărat, nici bine dispus, mai degrabă enigmatic ; pregătea ceva ?

Luaţi loc, vă rog. Ieri am primit o adresă care vă priveşte în mod direct, începu el, presupun că ştiţi despre ce e vorba.

Mărturisesc că nu am nici cea mai mică bănuială ; vreo reclamaţie ?

Ah, nu, nu este o reclamaţie, spuse repede, dezamăgit, şeful de serviciu, este cu totul altceva şi îmi vine destul de greu să cred că nu ştiţi la ce se referă. Poate nu vă amintiţi ? Oricum, faptul e consumat şi nu se mai poate schimba. Sînteţi cumva nemulţumit de încadrarea pe care o aveţi ? Să ştiţi că noi vă apreciem foarte mult, sînteţi unul dintre funcţionarii noştri cei mai buni. Seriozitatea, meticulozitatea si, în general, calitatea lucrărilor au creat o frumoasă impresie. Chiar zilele trecute am discutat cu directorul adjunct despre trecerea dumneavoastră într un post cu o răspundere sporită, unde, de ce să nu o spunem, veţi avea şi o retribuţie mai mare. Nu este exclus ca la ora aceasta să se fi luat deja o hotărîre, dar mă tem că e prea tîrziu. Şeful de serviciu se opri şi îşi aprinse ţigara pe care o învîrtise un timp între degete, îi dădea posibilitatea lui Teo Gil să şi ceară scuze pentru nerecunoştinţa de care se făcuse vinovat. Dar Teo Gil era prea nedumerit pentru a spune ceva. Nu înţelegea deloc ce vrea şeful de serviciu de la el, ce i se reproşa şi, mai ales, ce era cu adresa aceea despre care ar fi trebuit să ştie. Văzu primii nori de fum albăstriii lovindu se de suprafaţa biroului şi împrăştiin du se.

Aş putea să citesc şi eu adresa la care vă referiţi ? îndrăzni timid Teo Gil.

Desigur, cum să nu, şi i întinse peste masă o foaie de hîrtie pe care recunoscu antetul cu litere groase al forului superior. O prinse cu arnîndouă mîiniîe pentru a i opri tremurul şi citi cu înfrigurare cele două trei rînduri care anunţau sec aprobarea transferului său, în interes de serviciu, la Institutul de cercetări fundamentale. Urmau semnătura şi ştampila. Nu ceruse şi nici măcar nu se gîndise să plece în altă parte. Să fie o farsă la mijloc ? Îşi aminti de una făcută cuiva, la un alt serviciu ; cit se mai distraseră cu toţii atunci pe seama celui în cauză ! Venise şi rîndul lui acum ? In fond, o semnătură se poate imita iar ştampila nici nu se vedea prea bine !

Cred că este o farsă, cineva probabil nu are ce face şi şi a găsit astfel o ocupaţie.

Nici vorbă, cum să fie o farsă ? Actul a sosit oficial, prin registratură.

În cazul acesta, vă declar că nu am întreprins nici un demers în acest sens ; dacă aş fi fâcut o, de ce nu aş recunoaşte, din moment ce există aprobarea ? Şi. pe urmă, de ce să plec ? M am obişnuit aici, cunosc lucrările, mă înţeleg foarte bine cu colegii, lumea mă cunoaşte, sînt mulţumit de retribuţie... nu am motive pentru a pleca, spuse pe nerăsuflate Teo Gil, temîndu se că nu este suficient de convingător. Simţea că ar fi trebuit să vorbească mult, să vină cu o mulţime de argumente, unul după altul, să l copleşească, dar se opri furat de o idee la care nu se gîndise : dar dacă vor să scape de el şi această hîrtie, cam ciudată şi neobişnuită, nu era decît un pretext nu prea abil ? Poate găsiseră pe altcineva pentru postul lui şi acum îl trimiteau cine ştie unde. Dar de ce era nevoie de toată această înscenare ? Căută să descopere pe chipul şefului său confirmarea bănuielii.

În sfîrşit, nu am intenţia să întreprind o anchetă pentru a stabili dacă aţi cerut transferul sînteţi liber să o faceţi. Am dorit doar să vă exprim regretul meu că ne părăsiţi ; aş fi dorit, deasemenea, să cunosc motivele care v au determinat să luaţi o astfel de hotărîre dar, dacă insistaţi să susţineţi că nu ştiţi nimic, permiteţi mi să vă dau un sfat : lămuriţi în cel mai scurt timp acest „mister", apoi informaţi mă şi pe mine. V aş recomanda să nu începeţi cu... şi arătă în sus cu degetul mare al mîinii drepte, s ar putea să se irite, ştiţi bine cît sînt de susceptibili. Ceî mai bine ar fi să mergeţi la acest institut, cu siguranţă că vă vor putea lămuri.

Din cauza alcoolului se încălzise, doar picioarele le mai simţea reci. Se dezbrăcă de palton şi l puse pe scaunul alăturat. Numărul clienţilor crescuse, dar nu zărea nici o figură cunoscută, înghesuiţi în jurul meselor joase, incomode, discutau absorbiţi ; nu i interesa ce se întîmplă în jurul lor, trăiau în mica lor lume. Erau clienţii obişnuiţi ai localului şi păreau să se simtă foarte bine. Ten Gil îşi muta privirea de la un grup la altul, ar fi dorit să ştie despre ce vorbesc ; cîte

un cuvînt izolat, fără înţeles, ajungea pînă la el. Ce ar fi dacă s ar muta lângă un asemenea grup şi ar încerca să intre în vorbă cu ei ?

Ajunse la adresa căutată ; în zadar se uită după vreo placă sau alt însemn care să ateste că acolo se afla o instituţie oficială. Privită din stradă, grădina din spatele gardului şi casa, atît cît se putea zări, păreau un domeniu particular. Regretă că nu telefonase mai înainte, în afara unei poteci înguste, care trecea pe sub pomii albi, încărcaţi, zăpada era neatinsă.

Apăsă pe clanţă şi poarta se deschise fără să scîrţîie, cu o neaşteptată uşurinţă. Porni spre intrarea monumentală a clădirii, protejată de un imens acoperiş de sticlă sprijinit pe o frumoasă broderie de fier forjat. Două scări impunătoare porneau de o parte şi de alta a uşii, ţinînd în îmbrăţişarea lor un havuz cu marginile din piatră acoperită pe alocuri de licheni. Bazinul era gol. Clădirea şi acoperişul de sticlă îl protejaseră împotriva ninsorii, altfel nu părea să se fi îngrijit nimeni de el. Pe amoraşii din piatră de la capătul scărilor zăpada viscolită îi îmbrăcase într o manta subţire, albă.

„Mai mult ca sigur că pe aici au trecut cîndva trăsuri", îşi spuse Teo Gil, stînd pe peronul larg, din faţa clădirii. Era linişte, în afară de ţăcănitul slab şi intermitent al unei maşini de scris, nu se auzea nimic, nici măcar murmurul îndepărtat al oraşului. „Zăpada absoarbe orice zgomot", observă el.

Privi în sus ; iedera desfrunzită, neagră dădea faţadei un aspect sumbru. „Vara trebuie să fie o minunăţie", presupuse încântat Teo Gil şi se decise să urce scările şi să pătrundă în clădire, mînat de curiozitatea de a vedea cum arată casa pe dinăuntru.

Nu s ar fi mirat de fel dacă, în holul mare, impozant, cu parchetul lustruit strălucitor, cu covor persan în mijloc, cu scară interioară din marmură roşie şi candelabru imens, cum numai în biserici mai întîlnise ale cărui ornamente delicate de cristei păreau că se vor risipi la cea mai uşoară adiere ar fi apărut de undeva un lacheu într o ţinută impecabilă şi i ar fi luat paltonul şi căciula, aşa cum văzuse în serialele prezentate la televizor.

Oamenii care lucrează într un asemenea loc trebuie să fie nişte fiinţe superioare, nişte oameni foarte distinşi şi rafinaţi. Femeile trebuie să fie foarte frumoase şi probabil că discută între ele, despre problemele lor, franţuzeşte. Găsi că toate acestea erau un lucru minunat. Nu îndrăznea să spere că de acum înainte va lucra aici. I ar fi plăcut tare mult, deşi era cam departe de casă şi staţia de autobuz nu se afla în apropiere. Tot răul spre bine, îşi cita în gînd zicala populară, dacă vor să scape de el, cu atît mai bine. Trudise cîţiva ani buni pentru ei, îşi irosise întreaga tinereţe mîzgălind hîrtii, şi cu ce se alesese de pe urma conştiinciozităţii sale ? O leafă ca oricare alta şi o poziţie modestă în societate. Şefii vorbeau frumos cu el, îi spuneau „dumneavoastră", deşi era mai tînăr, îl evidenţiaţi în şedinţe, din cînd în cînd a fost şi premiat, dar nici unul n a dorit să l cunoască mai îndeaproape, să i vrdă familia, nici unul nu l a invitat la vreo ocazie, sau numai în vizită. Ei aveau cercul lor, iar Teo Gil pe al său, prietenii cu care mergea vara la o bere. vecinii din bloc sau cîţiva foşti colegi de liceu, doi trei dintre cei care nu intraseră nici ei la facultate.

Fusese cinstit, nu luase nici măcar un ac sau o hîrtie ca să ducă acasă, iar mulţumirea aceasta, acum, cînd era convins că voiau să scape de el, nu compensa nimic.

Dacă va lucra aici, într un loc atît de frumos şi de liniştit, va trebui să se schimbe, să fie un alt om, să se şlefuiască, dar cum anume se va întîmpla nu şi dădea prea bine seama. De exemplu, nu şi va mai putea aduce la gustare din salamurile ieftine care răspîndeau un miros puternic ele mezelărie cînd deschidea servieta. Mirosul acela i se păruse întotdeauna vulgar, dar nu l deranjase niciodată : crezuse că este un semn de robusteţe şi sănătate. Acum îşi dădea seama că se înşelase. Se va uita la ceilalţi şi şi va aduce de mîncare ce şi aduceau şi ei. Încotro să se îndrepte, cui să i se adreseze ? Dacă ar fi fost un portar îi descoperise cabina goală, imediat în stingă intrării ar fi fost simplu. De la etaj se auzea maşina de scris, cineva lucra fără grabă,

bătînd energic fiecare literă. Fiind singurul semn de viaţă, porni pe scări în căutarea acelei persoane.

Ajuns la primul cat, se întoarse şi cuprinse dintr o dată întregul hol, candelabrul era acum mult mai aproane, desvăluindu şi întreaga splendoare, într o parte se deschidea un coridor luminat printr un vitraliu mare aflat ia capătul lui. Se opri în faţa unei uşi pe care citi "personal" ; din spatele ei se auzea ţăcănitul maşinii de scris. Ciocăni timid la uşă, apoi intră.

Încăperea, mult mai mică decît se aşteptase, era ocupată aproape în întregime de un imens birou, aşezat în mijloc închizînd uşa, te aflai fără voie chiar în faţa lui. Mobilierul era completat de două dulapuri metalice, două scaune tapisate şi o măsuţă pentru telefon, pe a cărei etajeră se aflau puse de a valma dosare cu acte, reviste şi ziare vechi, în dreptul ferestrei, un suport de flori, înalt, diform, răpea şi puţinul spaţiu ce mai rămăsese.

La birou, în spatele unei maşini vechi de scris, stătea un bărbat de vreo cincizeci şi ceva de ani, cărunt, cu un început de chelie. Pielea feţei, întinsă, fără riduri, trăda o sănătate de fier. îl examina rapid pe Teo Gil, din cap pînă îri picioare, şi l întrebă oarecum surprins :

— În ce problemă ?

— Am venit să cer o lămurire. Am aflat că mi s a aprobat transferul la instituţia dumneavoastră deşi, subliniez, eu nu l am cerut niciodată. Cum se poate întîmpla aşa ceva ?

— Se poate, se poate ! Ce nu se poate ? Vă numiţi daţi mi voie să vă caut dosarul Geo Til, dacă nu mă înşel...

— Mă scuzaţi, Teo Gil.

— Şi eu cum am spus, nu tot aşa ? şi puse pe birou, după ce mutase maşina de scris într o parte, un dosar pe care scria frumos, cu tuş negru, numele său. Credeţi cumva că nu vă cunosc, şi bătu cu palma în copertă, vă înşelaţi. Aici este trecut totul. Răsfoi absorbit cîteva pagini, cu vădită încîntare ; admira scrisul mărunt şi ordonat. Parcurgea foile fără să le citească, oprindu se ici colo, doar pentru a examina un cuvînt sau o linioară care i atrăgeau atenţia. Ştiţi dumneavoastră cîtă muncă se ascunde aici, cîte ciorne au fost necesare pentru a arăta în final aşa, fără nici o ştersătură, fără să trădeze nici o ezitare ? Este un scris sigur, precis, nu inspiră nici o îndoială, o adevărată operă de artă. Puteţi fi mîndru.

Teo Gil observă că în spaţiul îngust dintre cele două dulapuri era montată o oglindă de înălţimea unui om. În timp ce vorbea şi gesticula teatral, bărbatul din faţa sa se studia cu o încîntare evidentă. La început arunca doar cîte o ocheadă, ferindu se să fie văzut, treptat renunţă la orice prudenţă, atras şi sedus de propria imagine. Poza cu mîinile la spate, timp în care ducea un picior înainte, sau gesticulînd cu haina descheiată, ori se admira cu mîna ridicată la piept, prinsă cu degetul mare de nasturele ceî mai de sus, într o atitudine napoleoniană. Cînd se oprea din vorbit, pe faţa lui înflorea un zîmbet satisfăcut.

Teo Gil era stînjenit, nu ar fi dorit să afle acest mic secret al funcţionarului de la „personal". Mai bine să se gîndească la ale sale. Dosarul din faţa sa nu era prea gros şi se întrebă cum putea fi cuprinsă întreaga lui viaţă de pînă atunci în cîteva pagini. Dacă ar descrie amănunţit numai o singură zi, ar umple o carte întreagă. Auzise de la cineva, parcă de la o nepoată, că un scriitor celebru a şi făcut acest lucru. De scris era scris frumos şi îngrijit, cel puţin după cît vedea de la distanţă, dar ar fi dorit să ştie şi ce anume se spunea despre el acolo.

— De ce nu vă faceţi comod, puneţi vă paltonul în cuier, oricum va trebui să mai rămâneţi aici şi să discutăm pe îndelete. De altfel nici nu aveţi cu cine altcineva discuta, sînt singur aici. Toţi ceilalţi, de la director la secretară, sînt plecaţi, spuse funcţionarul.

— Unde sînt plecaţi, vă mutaţi cumva în alt sediu ?

— Nu ne mutăm. Clădirea aceasta, aşa cum este ea, veche, se potriveşte foarte bine cu profilul institutului nostru. Sînt plecaţi într un sat, mai bine zis cătun, pentru a realiza o cercetare, ceva foarte interesant.

— Aş dori să ştiu pe ce post voi fi încadrat şi la ce serviciu ; la contabilitate, la administrativ ?

Foarte rău că nu v a spus nimeni şi v au lăsat în necunoştinţă de cauză ; dar, dacă mă gîndesc mai bine, nici nu avea cine să vă dea explicaţiile necesare. Mai în tîi, spuse funcţionarul în timp ce strîngea în palma făcută căuş nişte firimituri de pe masă, nu este vorba nici de contabilitate, nici de administrativ : dumneavoastră veţi fi încadrat pe post de cercetător ştiinţific principal şi veţi avea o misiune cu totul specială. Teo Gil rămase perplex, interlocutorul său vorbea serios sau îşi bătea joc de el ?

După cîte ştiu, pentru a fi cercetător e necesar să ai studii superioare, iar eu nu am decît liceul şi o şcoală financiară, aşa că nu văd cum...

Nu este nici o problemă, s a obţinut derogarea.

Mai sînt şi alte aspecte. De unde ştiţi că am aptitudini pentru munca aceasta şi că voi face faţă ? Pe de altă parte nu am spus încă dacă sînt de acord să mă transfer, dacă nu mi convine ? Sau părerea mea nu contează ? După felul în care s a procedat pînă acum, aşa s ar părea, conchise Teo Gil, iritat de faptul că nimeni nu l consultase, doar despre el era vorba şi nu despre altcineva.

Un lucru vreau să precizez de la început : dacă nu vreţi, nimeni nu vă va obliga să vă transferaţi ; noi sperăm totuşi că veţi fi de acord. Alegerea dumneavoastră nu s a făcut la întîmplare, ci pe baza unor criterii foarte riguroase, sîntem convinşi că veţi face faţă cu succes. Ce mai încoace şi încolo, sînteţi omul de care avem nevoie. Teo Gil se simţi măgulit ; îi plăcuse întodeauna să muncească şi se mîndrea cu asta. Nu fugise niciodată de noi sarcini, cum făceau adesea colegii săi, nu pentru că n ar fi fost în stare să scornească pe moment vreun pretext oarecare, ci pentru că, aşa considera, nu era de demnitatea lui să se folosească de asemenea mijloace. In tinereţe, cum îi plăcea să spună, de fapt după terminarea şcolii financiare, aşteptase zadarnic să se întîmple ceva, ce anume, nu ştia. Trăise cîţiva ani într o stare de euforie, degajînd atîta energie încît îi contaminase şi pe cei din apropierea sa. Fusese un fel de beţie. Se avîntase cu încredere. Lucrurile i se păreau foarte simple şi clare, de exemplu : după fapt;" şi răsplată.

Aşteptase cîţiva ani să se întîmple acel sperat „ceva". Crezuse că laudele şi aprecierile nu sînt decit un semn a ceea ce va urma. Dar nu se întîmplase nimic şi, încet, încet, s a retras în sine se maturizează, au căzut de acord colegii a devenit mai precaut şi puţin mai distant ; se terminase efervescenţa, strălucirea. A îmbătrînit, au decis aceiaşi colegi, după ce Teo Gil se instalase într o vârstă incertă.

Iar acum, în sfîrşit, cineva îl descoperise şi i se apreciau calităţile. Un lucru reţinuse : fusese preferat altora, cine ştie dintre cîţi se făcuse alegerea ! Putea fi min dru. Simţea că renaşte, că recapătă forţa şi ambiţia din tinereţe. Fără să vrea strînse pumnul drept şi l lovi încei de palma mîinii stingi, făcută căuş.

Aş dori să ştiu care îmi vor fi atribuţiile, ce anume voi face ?

Faţa funcţionarului deveni dintr o dată gravă :

Vă rog să mă ascultaţi cu cea mai mare atenţie, dumneavoastră veţi putea face orice doriţi. Nu numai în sensul că aveţi voie, ci şi în sensul că aveţi posibilitatea materială de a realiza orice idee. Este suficient să doriţi un lucru şi el se va îndeplini.

Teo Gil era convins că nu înţelegea bine ; unde s a mai pomenit un post în care să faci ce ţi trece prin cap ! De aceea întrebă :

Dacă aş vrea, aş putea să stau şi acasă sau să mă plimb, în loc să vin la serviciu ?

Exact, şi chiar veţi fi plătit pentru asta. Dar vă rog să nu scăpaţi din vedere un fapt, noi v am ales pe dumneavoastră, o persoană cu un puternic sentiment al datoriei. Aşa că sînt sigur de un lucru în ceea ce vă priveşte : nu o să acceptaţi să primiţi nişte bani nemunciţi, nemeritaţi. Pentru noi, adică pentru institut, este important să întreprindeţi ceva, orice doriţi, nu veţi suferi nici o limitare. Sper să nu mi înşelaţi aşteptările. Mi ar părea rău.

Aş vrea o îndrumare, o indicaţie... Cu ce să mă ocup ? Aşa, singur, nu mi prea dau seama ce ar trebui să fac. Sînt pus într o situaţie cu totul neobişnuită...

V am spus, veţi face tot ceea ce credeţi de cuviinţă, aveţi deplina libertate de alegere. Totul este posibil pentru cel care va ocupa postul acesta. Veţi fi posesorul unei forţe colosale, aş spune nelimitate.

Vreţi să spuneţi, îngăimă Teo Gil, că, dacă aş dori o maşină şi un şofer personal, aş putea avea ?

Desigur, dar este un fleac. Ar trebui să vă gîndiţi la lucruri mai serioase şi mai importante.

Teo Gil îl urmări cum îşi aşază tacticos coatele pe masă, cu aerul unui om plictisit, dar şi amuzat de naivitatea cuiva ; aştepta o nouă întrebare. Fără îndoială, gîndi Teo Gil, îşi bate joc de mine. Cine ar putea să ia în serios asemenea aberaţii ! O fi băut ? Era cît pe ce să şi facă o impresie bună despre el. Cum te poţi înşela la prima vedere ! Continuă jocul, fără să şi trădeze gîndul.

Pot să mă gîndesc la ceva mai dificil ?

Desigur, veni imediat răspunsul.

Dacă, de exemplu, aş vrea ca de mîine să nu mai existe cancer, se poate ? puse Teo Gil întrebarea pe care o credea încuietoare.

Depinde numai de dumneavoastră, dar am impresia că nu am fost prea clar : puteţi să obţineţi tot ceea ce a fost realizat şi este oferit spre vînzare. Să presupunem că aţi dori să mergeţi pe Marte. Înseamnă că mîine vă veţi urca în nava care vă va duce pînă acolo ? Nicidecum, veţi putea doar organiza şi finanţa o asemenea expediţie, curnpărînd tot ceea ce este necesar şi angajînd personalul corespunzător.

Bine, dar asta costă imens, de unde atîţia bani ?

Această problemă nu trebuie să vă preocupe. Mulţumiţi vă să ştiţi că la dispoziţia dumneavoastră exista asemenea sume.

Nu vă temeţi că as putea să folosesc în scopuri personale o parte din aceste posibilităţi ?

Noi avem încredere în dumneavoastră, ştim că datoria precum şi normele morale nu vă sînt indiferente. Ne bazăm pe om, pe conştiinţa sa. Atunci cînd veţi înţelege ce uriaşe posibilităţi vă stau în faţă, cînd veţi înţelege că personalităţii dumneavoastră i s a deschis o cale unică, atunci veţi fi mîndru şi ne veţi mulţumi. Din clipa în care veţi veni la noi, nu veţi mai face parte dintre nenumăraţii oameni care se deosebesc între ei doar prin aspecte insignifiante. Veţi fi deasupra tuturor, veţi fi un ales, pentru că spiritul va putea dori şi realiza aproape orice ; prin depărtarea barierelor obişnuite la distanţe infinite, Eul dumneavoastră va fi nelimitat, va fi şi el infinit. Vom fi cu toţii martorii unei transformări uimitoare. Mă întreb, nu fără înfiorată teamă, dacă peste cîtva timp vă voi mai înţelege, voi mai putea să discut cu dumneavoastră sau, atingînd înălţimi spirituale atît de mari, veţi fi inaccesibil şi rolul meu se va reduce la a spune celorlalţi, iată l pe cel care...

Coborînd scările de marmură, nedumerit încă de discuţia avută, neştiind cum să înţeleagă ce aflase la „personal", Teo Gil observă o mişcare în cabina portarului. Construită din lemn şi semănînd din cauza geamurilor mari cu un acvariu, nu se potrivea deloc cu delicatele ornamentaţii în stuc sau cu frumosul candelabru. Din semiîntuneric apăru paznicul, îmbrăcat în uniforma obişnuită, ţinînd chipiul puţin pe ceafă. Se vedea imediat, chiar fără să se mişte, că hainele, deşi nu i erau nici prea mari şi nici prea mici, nu i se potriveau de fel, părea ca scos din cutie, de parcă juca rolul paznicului model.

Portarul îl aştepta lăţindu şi zîmbetul tot mai mult, pe măsură ce Teo Gil se apropia. Cînd ajunse în dreptul lui,. zise :

Dumneavoastră trebuie să fiţi, de bună seamă, noul nostru cercetător, altcineva nu ar avea de ce să vină acum cînd sînt plecaţi cu toţii, îi întinse mîna mare, solidă, cu degetele deformate de muncă şi i o strînse puternic, fă cîndu l să simtă nodurile bătăturilor. Numele meu este Panait. Mai sînt încă doi paznici, o să i cunoaşteţi. Eu sînt cel mai vechi dintre ei şi ştiu cam tot ce se întîmplă în institut.

Era încîntat că găsise pe cineva care să l asculte. Trăsăturile aspre ale feţei, pielea bătută de vînt şi înnegrită de soare îi plăcură lui Teo Gil. Probabil că stă într unul din satele din apropierea oraşului şi face zilnic naveta, îşi zise el. Are gospodărie, grădină, curte plină de păsări, pomi de tot felul şi, bineînţeles, 3 4 butuci de viţă de vie din care face în fiecare toamnă cel puţin un butoi de vin, dat gata pînă la sfîrşitul iernii. Obrajii roşii, cu vinişoare vizibile, exprimau sănătate şi vigoare. Aşa viaţă mi ar plăcea şi mie, şi Teo Gil se lăsă furat de o amintire. Odată, într o sărbătoare, fusese invitat de un coleg de serviciu la el acasă, la sat. Gustase atunci dintr o fericire necunoscută. I ar fi plăcut să aibă o asemenea gospodărie, să stea la aer, liniştit, să sape în grădină, să repare un gard, o streaşină putrezită sau să stropească via, să se poată bucura de lucrul ieşit din mîna sa, să poată fi admirat pentru aceasta. Atunci realizase că i se făcuse lehamite de birou, şi toate hîrtiile de acolo îşi pierduseră valoarea. Asta era viaţa, adevărata viaţă, îşi spuse, şi ceva în el se descătuşase. A doua zi, totul reintră pe făgaşul obişnuit. Plimbarea de la ţară rămase ca un vis.

De cînd veniţi la noi ?

Mi s a spus că aş putea şi de mîine, dacă reuşesc să mi fac formele şi să lichidez problemele în curs.

Dădură din nou mîna şi Teo Gil ieşi în lumina strălucitoare a zăpezii ; strînse pleoapele cu putere, lăcrimînd. În urma sa, portarul rămase în uşa deschisă, ţinînd picioarele uşor depărtate, ca un marinar pe puntea unui vas.

Ajuns înapoi la serviciu, colegii aduseră imediat vorba despre transferul lui, incitaţi de neaşteptatul eveniment, care le oferea un subiect de discuţie. Unii au deplîns hotărîrea lui de a pleca ; alţii s au arătat mai rezervaţi, treceau peste opinia lor, zicînd : dacă tu crezi că aşa e mai bine, înseamnă că aşa trebuie să fie ; apoi i au pus cîteva întrebări concrete, ce funcţie o să aibă, cu cît va fi plătit, dacă va primi ceva sporuri etc. lăsînd să se întrevadă o urmă de invidie de care nu erau conştienţi. „Puţin le pasă dacă plec sau nu, îşi spuse Teo Gil, vor mai vorbi o zi sau două despre mine, dacă se va întîlni cu unul dintre ei pe stradă, acela va anunţa în birou, ştiţi, l am văzut pe Teo şi arată aşa şi pe dincolo, şi a zis că... dar asta numai pînă în primăvară, apoi voi deveni un străin despre care nu este cazul să aduci vorba".

După ce a întocmit formele necesare transferului şi a obţinut semnăturile prevăzute, şi a deschis geanta mare, de piele, îngrămădind în ea mărunţişurile personale care se adunaseră în decursul anilor pe fundul sertarelor : pixuri şi creioane de diferite culori, o ascuţitoare, două perii, una de haine, alta de pantofi, cîteva reviste vechi, un carneţel cu însemnări, un toc de ochelari, două rigle ştirbite şi un echer, un toc, peniţe pentru tuş, şervetul în carouri pe care mînca, cutioara cu sare, o batistă uitată, prosopul şi să puniera, o agendă veche etc. Trecu apoi pe la fiecare coleg ; le a strîns mîinile, au mai schimbat cîteva amabilităţi, şi au făcut promisiuni reciproce că şi vor telefona şi că se vor mai vizita ; unora dintre ei, cu care se înţelesese mai bine, le a repetat un spirit nu prea izbutit : nu mi a fost dat să ies la pensie de aici. Şeful de serviciu s a scuzat, spunînd că totul a mers foarte repede, colectivul ar fi dorit să i facă un cadou, dar nu au avut timp să se pregătească, apoi i a mulţumit pentru serviciile aduse, regretînd că trebuie să se despartă ; în încheiere i a urat succes la noul post.

Ieşind din clădirea instituţiei, de data aceasta ca un cetăţean obişnuit, şi a dat seama că s a tulburat cei mai tare atunci cînd un alt funcţionar i a dezlipit de pe legitimaţie fotografia, restituindu i o şi apoi a rupt în două., neglijent, cartonul galben, orb fără imaginea sa ; bucăţelele de hîrtie le a aruncat nepăsător la coş. „Dar nu e o înfrîngere, este o victorie, este recunoaşterea normală şi de ni uit aşteptată a muncii mele plină de seriozitate şi devotament." îşi repetă apărîndu se de umbra regretului ce apăruse în tr un ungher al sufletului, îi plăcuse să creadă că fără el nu se poate şi, dacă ar pleca, activitatea se va opri. Iată, a plecat, nu mai era acolo şi lucrurile mergeau înainte fără să se observe vreo schimbare. Surîse, trecînd astfel peste durerea ascuţită a strîngerii de inimă. Nu avea de ce să i pară rău, trebuia să se bucure. Evenimentul se cerea sărbătorit... Sîrnbătă va organiza o mică petrecere. „Voi începe o viaţă

nouă. plină de o responsabilitate superioară," şi trecu grăbit strada, atent să nu se dezechilibreze din cauza servietei supraîncărcate.

Afară deja se întunecase, într un colţ cineva începu să cînte încet, Simţi coniacul coborînd pe gîtlej şi incălzindu i stomacul. „Bun, merge foarte bine pe frigul ăsta, nu mi amintesc de cînd nu am mai avut o iarnă aşa de grea. S a întors vremea de demult", spuse Teo Gil. „Da, da, de mult nu am mai avut atîta zăpadă, îşi răspunse tot ei, se bucură copiii. Ai mei stau toată ziua afară, vin acasă uzi şi înghețaţi, mi e teamă să nu răcească, clar lor nici nu le pasă". Fumul de ţigară, zgomotul monoton al vocilor, căldura îmbibată cu mirosul oamenilor şi alcoolul îl moleşeau. „Probabil că şi ceilalţi au necazurile şi problemele lor, şi suferă ca mine" ; îi îmbrăţişa cu o privire blinda, părintească. „Nu cred că m au ales prea bine. alţii s ar fi descurcat mai uşor ; e drept, sînt doar la început M :, cine ştie, mai încolo s ar putea să mă obişnuiesc. Unde lucram înainte era mai uşor, aveam un regulament amănunţit şi clar, pentru orice situaţie era o rezolvare ; respectînctu l, nu aveai nici un fel de bătaie de cap, te puteai duce liniştit acasă nu avea nimeni ce să ţi reproşeze, chiar ele ţi ar fi căutat nod în papură. Dacă apărea vreun caz ce nu era prevăzut în instrucţiunile de serviciu, fapt destul de rar, mă duceam la „şefu" şi, cum zicea ei, aşa făceam, fără bătaie de cap şi complicaţii. Aveam toate registrele şi dosarele puse în ordine ; dacă mi se cereau nişte date, din orice an de cînd eram acolo, puteam să le dau într un minut. Aici, în schimb, este cu totul altfel, nu există nici urmă de instrucţiuni. „Totul este posibil pentru dumneata," mi au repetat o de atîtea ori, încît nici nu mai ştiu ce înseamnă, au rămas doar nişte sunete goale. Măcar de mi ar cere să fac ceva anume, dar nu, mă lasă în voia mea, să fac ce vreau, şi cu toate astea simt că ei aşteaptă ceva de la mine, dar nu ştiu ce. Dincolo, se încheia programul, bună ziua, nu mai aveam nici o grijă, dormeam liniştit, dar aici nu mai ştiu cînd sînt la serviciu şi cînd sînt acasă, nu i nici o diferenţă. Gîndul mi e numai la ce trebuie să fac ; deşi, în aparenţă, nu sînt obligat să fac nimic. Nimeni nu are nevoie de mine, am impresia că nu contez, şi cu toate acestea o răspundere uriaşă mă apasă şi mă urmăreşte continuu. Să poţi obţine tot ce doreşti ! Mi e teamă, dacă îmi zboară gîndul aiurea şi îmi vine în minte să fac cine ştie ce prostie ?"

Noul traseu, de acasă la institut, era mai lung şi trebuia să schimbe un tramvai şi un autobuz, traversînd oraşul. Se scula mai devreme şi pleca grăbit, îngrijorat să nu

Întîrzie. îşi privea deseori ceasul, cu înfrigurare, şi nu se liniştea decît cînd ajungea pe strada pustie unde se afla anonim Institutul pentru cercetări fundamentale. Portarii îl salutau cu multă deferentă, grăbindu se să i deschidă uşa cînd îl vedeau venind.

Surpriza cea mai plăcută a avut o cînd a intrat pentru prima dată în încăperea ce i se rezervase. Visase el vreodată la aşa ceva ? Mobilierul, cu reflexii strălucitoare, era nou. Se zugrăvise de curînd. Totul era proaspăt şi curat. Masa de lucru, o piesă masivă, modernă şi elegantă, îl impresiona. O ocoli şi se aşeză în fotoliul rotativ, comod, din piele artificială. Nu se putu stăpîni să nu apese pe butonul lămpii de birou, aprinzînd o. Geamurile bibliotecii, ale cărei rafturi erau goale, îi reflectau imaginea. Se roti cu faţa spre ea şi îşi admiră costumul său cel mai bun, purtat doar de cîteva ori. Elegant cum era, se plăcu, în sfîrşit, sînt cineva ! Aceste cuvinte nu le rostise cu infatuare, ci doar cu o bucurie sinceră. Fusese doar o simplă constatare. Era nerăbdător să se apuce de lucru, să întreprindă ceva, putea începe. Dar ce, şi cum ? Sînt în situaţia eroilor din poveste, îşi spuse el, care fac o faptă bună şi, drept răsplată, o zînă, un duh sau vreun animal fermecat se oferă să le îndeplinească trei dorinţe cu deosebire, în cazul meu, că dorinţele nu sînt limitate la trei, ci pot fi nenumărate. Cu ce să încep ? Ce doresc eu mai mult ? Asemeni valului care, după ce se izbeşte de ţărm, se întoarce în larg, gîndul lui Teo Gil, lovindu se de aceste două întrebări, se întoarse la o întîmplare petrecută în dimineaţa aceea. N ar fi dorit să şi o reamintească din cauza sentimentului de jenă şi umilinţă lăsat. Găsise pe drum, aproape înecată în zăpadă, o pisicuţă cenuşie, slabă, dezorientată, mieunînd sfîşietor. Fără să stea pe gînduri, cedînd primului impuls, o luase şi o vîrîse la piept, în deschizătura reverului. Ajuns la institut, după ce trecu de portar fără ca acesta să fi observat

ceva, îşi dădu seama că exagerase, n ar fi trebuit să aducă pisica tocmai acolo. Privi în jur asigurîndu se că nu l vede nimeni, o scoase cu grijă din sin. o puse jos şi se îndepărtă grăbit. Pisica nu l dădu de gol, tăcînd complice sau speriată şi uluită de ceea ce i se întîmpla. Ce ar spune funcţionarul de la personal dacă ar afla ? Noroc că nu l zărise nimeni. Se purtase ca un copil, îi era necaz pe el însuşi.

Trebuia să se concentreze şi să dea deoparte gîndul acesta. Se hotărî să înceapă cu ceva mai simplu, pentru a căpăta experienţă, ceva uşor de realizat. Dar ce ? Cît lucrase dincolo, chiar şi pe stradă, îi veneau tot felul de idei privind îmbunătăţirea transportului în comun, punerea în valoare a obiectivelor turistice din oraş, diversificarea producţiei de răcoritoare, amenajarea unor spaţii de joacă pentru copii... dar nu le împărtăşise nimănui de teamă să nu fie luat peste picior.

În cele din urmă se opri asupra unei lucrări de un real folos cetăţenesc, pentru care nu ar fi riscat să primească reclamaţii. Era vorba de a pune în punctele centrale ale noilor cartiere mari panouri reprezentînd planuri ale zonelor respective. Se duse la funcţionarul de la personal ca să i ceară părerea, ceilalţi nu veniseră încă. „V am spus că aveţi deplina libertate în alegerea proiectelor ; nu numai că nu am voie, dar nici nu doresc să vă influenţez. Dumneavoastră trebuie să purtaţi singur întreaga responsabilitate. Cu toate acestea, am să vă dau un sfat cu caracter general. Proiecte de felul celui pe care mi l aţi prezentat sînt, incontestabil, utile, dar ele pot şi ar trebui să fie realizate de cei care au răspunderea în acest domeniu. Nu e de dorit să ne punem în locul instituţiilor respective sau să concurăm cu ele. De aceea s ar aprecia foarte mult, ţinînd seama şi de caracterul excepţional al posibilităţilor pe care dumneavoastră le aveţi la dispoziţie, dacă aţi iniţia programe ce nu stau în putinţa altor organizaţii sau persoane particulare, ceva cu totul deosebit, la care nu s a mai gîndit nimeni pînă acum. Încercaţi, nu vă temeţi."

Se întoarse în birou neliniştit ; nu înţelegea ce se doreşte de fapt de la el. I se spusese : „faci ce vrei, aşa cum te taie capul, totul este posibil pentru dumneata". Deşi ar trebui să nu intereseze ce fac, văd că se aşteaptă totuşi ceva de la mine, dar ce anume ? De ce nu mi se spune direct şi sînt lăsat să ghicesc ? Măcar de aş avea cu cine să discut, dar în afară de funcţionarul acesta şi de portari nu mai este nimeni. O să mi pierd minţile. Cel puţin de aş putea vorbi despre asta acasă !

Ideea salvatoare îi veni pe neaşteptate. Ii plăcuse din totdeauna ca străzile oraşului să fie curate ; se necăjea ori de cîte ori vedea pe jos fie şi numai un muc de ţigară. Pur şi simplu nu i înţelegea pe cei care aruncau nepăsători; unde se nimerea, bilete de tramvai sau pachete goale cit ţigări. La ei acasă, tot aşa făceau ? Dacă unui astfel de individ i ar fi spus : „Domnule, eşti un nesimţit", ma: mult ca sigur că respectivul s ar fi simţit profund jignit. Teo Gil era acum convins că asigurarea curăţeniei străzilor şi a parcurilor este primul proiect pe care trebuia să l iniţieze şi să l ducă la bun sfîrşit. Avea motive suficiente, Pe de o parte nu părea prea complicat, iar pe de alta, rezultatul lui pozitiv s ar fi văzut imediat. Spera ca, la sfîrşit. toată lumea să fie mulţumită.

Se apucă de lucru şi scrise un lung memoriu în care îşi justifica opţiunea. Era nerăbdător să şi pună în aplicare; hotărîrea, dar înainte voia să ceară din nou părerea funcţionarului de la personal ; cel puţin acum, la început, nu strica un sfat. Fu nevoit să amîne întrevederea pentru a doua zi, deoarece programul de lucru se terminase.

Noaptea avu un coşmar înfiorător. Se făcea că în oraş luase fiinţă o nouă întreprindere de salubritate ; numărul celor care lucrau acolo crescu rapid, cuprinzînd în scurt timp întreaga populaţie ; mai întîi bărbaţii, apoi femeile şi copiii, în cele din urmă fu rîndul pensionarilor. Toţi locuitorii, în timpul celor opt ore de muncă, nu făceau altceva decît să bată străzile în căutarea cocoloaşelor de hîrtie, a chiştoacelor şi a altor felurite lucruri socotite drept gunoi, conform unui nomenclator afişat în locuri vizibile. La cingătoare aveau cîte o pungă de plastic în care strîngeau recolta. Se întreceau să adune cît mai mult. Cel care se clasa pe primul loc

era evidenţiat. Drept urmare a acestei activităţi neobosite, oraşul arăta foarte curat şi vizitatorii îl admirau. Dar gunoaiele deveniseră rare şi greu de găsit, trebuia multă alergătură pentru a îndeplini norma zilnică. Cei mai şmecheri îşi aduceau de acasă bucăţi de hîrtie sau resturi de la bucătărie şi la sfîrşitul zilei de lucru le predau la Depozitul central de colectare, pretinzînd că le au adunat cine ştie de unde. În felul acesta, mai ales produsele de hîrtie deveniseră foarte căutate, erau considerate un gunoi curat. Ziarele, caietele de şcoală ale copiilor, apoi cărţile din bibliotecile publice fură folosite pentru îndeplinirea normei. Cînd se terminară şi acestea, deveni evident pentru oricine că nu se vor mai putea umple săculeţele de plastic nici pe jumătate. Ce era de făcut ? Consiliul municipal se întruni şi dezbătu furtunos într o şedinţă secretă următoarele propuneri : 1) să se scadă nivelul normei zilnice ; 2) să fie concediate anumite categorii de cetăţeni, de exemplu bătrînii ; 3) să se adauge nomenclatorului de gunoi noi poziţii, incluzîndu se în această categorie lucruri exceptate pînă atunci, în cele din urmă s a hotărît înfiinţarea unei echipe speciale de gunoieri, cu misiunea de a produce gunoi şi de a l împărţi prin oraş în timpul nopţii. S a avut în vedere faptul că toate celelalte propuneri ar fi periclitat, în timp, curăţirea în bune condiţiuni a oraşului.

Teo Gil se visă şi pe sine. Pe stradă nu putea ieşi decît deghizat, îşi punea cînd mustăţi şi barbă false, cînd perucă, dar întotdeauna ochelari fumurii. Dacă întîmplător era recunoscut în vreun loc public, oamenii se luau după el ameninţîndu l. În mîini agitau bastoane în vîrful cărora se afla cîte un cui ruginit cu ajutorul căruia strîngeau gunoaiele de pe jos. Uneori îl şi alergau. De prins nu doreau să l prindă ar fi trebuit să l pedepsească sau să l ierte şi nu se simţeau atît de tari ; de aceea întotdeauna îl lăsau să scape. După o asemenea urmărire, în care fugise pînă la epuizare, se trezi ud de transpiraţie, înspăimîntat. Nu avu curajul să adoarmă din nou. Se sculă şi şi făcu o cafea. Rămase în bucătărie pînă dimineaţa.

Ştia prea puţin, nu se omorîse niciodată cu cititul : nu avea nimic împotriva cărţilor, pur şi simplu le neglijase. îşi dădea seama că acum ar fi avut nevoie să ştie mai multe. La vîrsta sa va reuşi să recupereze ? Putea să renunţe, dar ceva din lăuntrul său se opunea, să fi fost ambiţia, să fi fost amorul propriu sau un fel de resemnare ? Dacă va continua aşa, se va distruge fără îndoială, nu din tr o dată, desigur, ci în timp, măcinîndu se. Ce putea face? De ar fi ajuns în postul acesta măcar cu patru, cinci ani mai devreme, ar fi fost altceva !

Teo Gil termină şi al treilea coniac, se ameţise destul de bine. Reuşi cu destulă greutate să şi îmbrace paltonul şi ieşi în stradă. Blocul său se afla în apropiere, la al doilea colţ, dar nu porni într acolo, ci se îndreptă spre staţia de tramvai. Voia să se întoarcă la institut. Acolo parcă se simţea mai în siguranţă. Clădirea aceea impunătoare îl ocrotea. Dacă îşi va scrie demisia, numai acolo o va putea face.